

GEHEIM tot 4 juni 2024

Zaaknummer	818141
Portefeuillehouders	Han ter Heegde, Mark Marshall en Jelmer Kruijt
Voorstel	Beschikbaarheid als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdemerem.

Aan de raad,

1. Beslispunten

1. op basis van de "*Onderzoeksresultaten scenario's fusie met Wijdemerem*" en de achterliggende rapportages zich beschikbaar te stellen als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdemerem, waarbij:
 - a. sprake is van een lichte samenvoeging;
 - b. afhankelijk van de toe te voegen kernen, maximaal 50% van de gemeente Wijdemerem wordt toegevoegd aan de gemeente Gooise Meren;
 - c. met de gemeente Hilversum en de provincie Noord-Holland verkend wordt hoe door middel van een grenscorrectie een geografisch aaneengesloten gemeente gecreëerd kan worden.
2. het college van Burgemeester en Wethouders op te dragen om binnen de kaders van dit raadsbesluit samen met Wijdemerem hiertoe een gelijkkluidend principebesluit te nemen;
3. Het college van Burgemeester en Wethouders op te dragen om samen met de gemeente Wijdemerem dit principebesluit binnen de voorbereidingsfase uit te werken naar een concept-herindelingsontwerp;
4. het college van Burgemeester en Wethouders op te dragen om gedurende het proces van het opstellen van het concept-herindelingsontwerp:
 - a. inzichtelijk te maken welke kernen specifiek aan Gooise Meren worden toegevoegd;
 - b. inzichtelijk te maken wat de financiële consequenties zijn voor het deel van de gemeente Wijdemerem dat in het ontwerp wordt toegevoegd aan de gemeente Gooise Meren van zowel de huidige meerjarenbegroting 2024-2027 van Wijdemerem als voor de opgaven na 2027 en op welke onderdelen hier in de toekomst nog inhoudelijke keuzes te maken zijn;
 - c. met de provincie Noord-Holland en het Rijk in overleg te treden over de mogelijkheden van (financiële) bijdragen en ondersteuning op basis van de effecten van dit herindelingsontwerp;
 - d. een aanvullend onderzoek uit te voeren waaruit duidelijk wordt hoe de regionale gemeenten aankijken tegen de ontwikkeling van de (regionale) bestuurskracht bij de voorliggende vier scenario's;
 - e. een aanpak op te stellen om de organisatiecultuur passend door te ontwikkelen voor de vernieuwde organisatie;
 - f. samen met de beoogd herindelingspartners een realistische planning op te stellen, die enerzijds rekening houdt met de gewenste snelheid van de gemeente Wijdemerem, maar waarbij kwaliteit en gedegenheid altijd voorgaat op snelheid;
 - g. inwoners in deze fase adequaat te betrekken, onder andere door het organiseren van 'expertmeetings' op enkele deelonderzoeken in samenwerking met de wijkplatforms en ondernemingsverenigingen op het niveau van advisering en met een uitgebreide, online vragenlijst op het concept-herindelingsontwerp op het niveau van raadpleging;
 - h. de raad actief over de voortgang van dit ontwerp en de daarbij genoemde aandachtspunten op de hoogte te houden.

2. Maatschappelijk effect

'De gemeente Gooise Meren werkt effectief samen en is daarmee slagvaardig.' Onze gemeente maakt onderdeel uit van een grotere regio. De bestuurskracht van onze gemeente wordt onder meer bepaald door de manier waarop we samenwerken binnen deze regio en hoe slagvaardig wij daarin opereren. Met de wens van de gemeente Wijdmeren om te gaan fuseren, zal het speelveld in de regio veranderen. Om effectief samen te blijven werken en daarin slagvaardig te blijven, zal onze gemeente zich hiervan bewust moeten zijn bij het beantwoorden van de vraag van de gemeente Wijdmeren en de eventuele vervolgstappen.

3. Inleiding

De gemeente Wijdmeren heeft de wens geuit om bestuurlijk te gaan fuseren. Zij zien hiertoe de gemeenten Hilversum en Gooise Meren als enige reële mogelijkheden. In uw raadsvergadering van 13 maart heeft u ons opgedragen een verkennend onderzoek uit te voeren, zoals verwoord in de startnotitie. Dit, zodat uw raad voor het aankomende zomerreces een onderbouwd besluit kan nemen of, en zo ja onder welke voorwaarden, gemeente Gooise Meren beschikbaar is als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdmeren.

Met dit raadsvoorstel doen wij u op basis van de onderzoeksresultaten een voorstel om ons beschikbaar te stellen om met maximaal 50% van de gemeente Wijdmeren te fuseren in de vorm van een lichte samenvoeging. Met het voorliggende besluit zetten wij een volgende stap, maar blijven binnen de voorbereidingsfase (die voorafgaat aan de wetgevingsfase van de Arhi).

Na dit besluit gaan wij de voorbereidingen treffen voor een herindelingsontwerp. Pas op het moment dat u in een latere fase een positief besluit neemt over het herindelingsontwerp, wordt de voorbereidingsfase afgerond en start eventueel de wetgevingsfase van de Arhi. Met andere woorden, er wordt nu nog geen onomkeerbare stap gezet.

Leeswijzer

Bij dit raadsvoorstel treft u een aantal bijlagen aan. Op basis van de startnotitie hebben wij zelf vijf onderzoeken uitgevoerd en twee onderzoeken door een externe partij laten uitvoeren. Deze deelonderzoeken zijn genummerd en betreffen *Uitleg Arhi-proces*, *Impactanalyse (door BMC)*, *Afstand tot bestuur*, *Geografische consequenties*, *Financiële analyse (door BMC)*, *Organisatiecultuur en Communicatie en participatie*. In deze deelonderzoeken treft u gedetailleerde, feitelijke informatie.

Overkoepelend is er een rapportage: *Onderzoeksresultaten scenario's fusie met Wijdmeren*. In deze rapportage staat per onderzoeksvraag kort een samenvatting van de resultaten uit de deelonderzoeken. Dit betreft op hoofdlijnen de essentie van de feitelijke informatie. Vervolgens wordt deze informatie geduid en geconcludeerd. Tot slot wordt een conclusie getrokken voor een mogelijk vervolg. Met de overkoepelende rapportage ontstaat een totaalbeeld van de relevante aspecten met daarbij duidelijke conclusies hoe wij daarmee om willen gaan.

In dit raadsvoorstel hebben we aan de hand van de conclusies uit de overkoepelende rapportage een praktische en strategische afweging gemaakt en deze vertaald in concrete beslispunten.

Concreet gevolg van dit besluit

Indien u in lijn met dit voorstel besluit dat Gooise Meren beschikbaar is als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdmeren, dan zal na dit besluit een volgende stap gezet worden in de voorbereidingsfase.

Aan de hand van de kaders die u met dit raadsbesluit stelt (beslispunt 2) en de aandachtspunten die u meegeeft (beslispunt 4), zullen wij in overleg met de gemeenten Wijdmeren (en mogelijk ook Hilversum) kijken of er een eensluidend principebesluit genomen kan worden binnen de kaders van de betrokken gemeenteraden.

Vervolgens zullen we hieraan uitvoering geven door met de herindelingspartner(s) te proberen om tot een concept-herindelingsontwerp te komen. Dit ontwerp moet gedetailleerd antwoord geven op alle aspecten van de mogelijke fusie, waaronder de precieze financiële effecten op korte en lange termijn, het beleid, de inrichting van de organisatie en andere relevante aspecten. Pas op het moment dat u een positief besluit neemt over het uiteindelijke herinrichtingsontwerp, start de wetgevingsfase in het kader van de Arhi. Tot die tijd kan de gemeente Gooise Meren op basis van voortschrijdend inzicht naar aanleiding van de verdiepende onderzoeken de voorbereiding op elk moment staken.

4. Argumenten en onderbouwing

1. Op basis van de "Onderzoeksresultaten scenario's fusie met Wijdmeren" en de achterliggende rapportages stellen wij u voor ons beschikbaar te stellen als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdmeren.

De uitkomsten van de verschillende onderzoeken – zoals samenvattend verwoord in het rapport "Onderzoeksresultaten scenario's fusie met Wijdmeren" – bieden op voorhand geen onoverkomelijke belemmeringen om in te gaan op het verzoek van de gemeente Wijdmeren om ons beschikbaar te stellen als mogelijke herindelingspartner. Wel zijn hier negatieve financiële effecten en risico's aan verbonden, die nader geduid zullen moeten worden. Naast financiële consequenties zijn er ook enkele kansen, te weten het versterken van de bestuurskracht van de gemeente, het in gesprek gaan over een grenscorrectie met de gemeente Hilversum en het meer robuust maken van de ambtelijke organisatie.

Als de gemeente Gooise Meren zich niet beschikbaar zou stellen, dan ontwikkelt de bestuurlijke balans in de regio zich mogelijk negatief. Als geen enkele partner zich zou aanbieden, dan is er daarnaast het risico dat gemeente dan onderdeel wordt van een herindeling van hogerhand, zonder dat we daar dan zelf de regie in kunnen voeren.

Bij dit beslispunt zijn de specifieke eigenschappen aangegeven waar dit principebesluit aan moet voldoen. Nu wij zowel ten aanzien van de beleidsontwikkeling als ten aanzien van de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie de herindeling van 2016 op een goede manier hebben bestendigd, stellen wij voor om een ontwerp te maken op basis van een 'lichte samenvoeging'. Bij een lichte samenvoeging wordt de gemeente Gooise Meren niet opgeheven, maar wordt (een deel van) de gemeente Wijdmeren gevoegd bij onze gemeente. Op die manier blijft al ons vastgestelde beleid van kracht en onze organisatie gehandhaafd.

Mede gelet op de investeringen van de gemeente Wijdmeren na 2027, stellen wij u voor om een ontwerp te maken waarbij onze gemeente met maximaal 50% van de gemeente Wijdmeren heringedeeld wordt. Dit percentage van 50% is in lijn met de rekenkundige benadering van scenario 3. In de praktijk zal echter een logische verdeling van de kernen gezocht moeten worden, die ook aansluit bij de wensen van de inwoners van deze kernen zelf. Een hoger percentage lijkt ons vanuit de financiële opgave na 2027 niet verantwoord. Een lager percentage achten wij uiteraard ook verantwoord.

Tot slot stellen we voor om met de gemeente Hilversum en de provincie Noord-Holland te verkennen of er een aaneengesloten gemeente gecreëerd kan worden. Een aaneengesloten gebied is niet wettelijk noodzakelijk. Wel toetsen de provincie en het ministerie uiteindelijk de herindeling op territoriale samenhang en leefbaarheid.

2. Het college van Burgemeester en Wethouders krijgt de opdracht om binnen de kaders van dit raadsbesluit samen met Wijdmeren hiertoe een gelijkloidend principebesluit te nemen.

Op het moment dat ook de raden van Wijdmeren en Hilversum een besluit hebben genomen, kunnen wij al dan niet samen met de colleges van die gemeenten kijken of wij een gelijkloidend principebesluit kunnen opstellen binnen de gestelde kaders van de drie raden. Conform de voorbereidingsfase van de Arhi-procedure vormt dit het vertrekpunt om tot een concept-herindelingsontwerp op te komen.

3. Het college van Burgemeester en Wethouders vervolgt de voorbereidingsfase met het opstellen van een concept-herindelingsontwerp.

Het principebesluit vormt het vertrekpunt voor het opstellen van het concept-herindelingsontwerp. Bij het opstellen van het concept-herindelingsontwerp worden alle aspecten in detail (het nieuwe grondgebied, de financiën, het beleid, de inrichting van de organisatie en andere relevante aspecten) inzichtelijk gemaakt. Het opstellen hiervan neemt normaliter één tot anderhalf jaar in beslag.

Pas als uw raad een dergelijk herindelingsontwerp vaststelt, stemt u in met een herindeling. Tijdens het opstellen van dit ontwerp zijn we slechts bezig met de voorbereidingen en heeft u nog geen onomkeerbaar besluit genomen. U heeft tijdens dit proces de ruimte om op basis van aanvullende informatie en inzichten in deze fase de voorbereidingen te staken.

4. Het college van Burgemeester en Wethouders hanteert een aantal aandachtspunten gedurende het proces van het opstellen van het concept-herindelingsontwerp.

Tijdens het opstellen van het concept-herindelingsontwerp geeft het college aan een aantal zaken specifieke aandacht. Dit gaat bijvoorbeeld over de verdieping van de financiële situatie voor het deel van de gemeente Wijdmeren dat met het principebesluit bij Gooise Meren gevoegd wordt (en niet slechts een percentage van het totaal), de manier waarop wij de inwoners willen raadplegen en de manier waarop wij u actief op de hoogte houden van de tussenproducten richting dit herindelingsontwerp.

Deze aandachtspunten vormen mede de bouwstenen voor het op te stellen concept-herinrichtingsontwerp. Wij zullen u tussentijds op de hoogte houden van de resultaten van deze

bouwstenen. Op die manier kunt u als raad tussentijds bijsturen op het moment dat de uitkomsten niet in lijn zijn met uw verwachtingen. In het uiterste geval kunt u aan de hand van deze uitkomsten als raad ook besluiten om het opstellen van het concept-herinrichtingsontwerp te staken en daarmee het proces te beëindigen.

Indien u als raad nog andere aandachtspunten heeft waar het college tijdens het opstellen van het concept-herindelingsontwerp rekening mee moet houden, of onderzoek naar moet doen, dan kunt u die met een amendement toevoegen aan dit besispunt.

5. Houd rekening met en onderbouwing

Een onderzoek op hoofdlijnen

In korte tijd hebben wij uitgebreid onderzoek gedaan naar het scherp krijgen van de Arhi-procedure, de vergelijking van ons beleid met de uitgangspunten van Wijdmeren, de (lokale en regionale) bestuurskracht, de afstand tot het bestuur, de (on)mogelijkheden voor een geografisch aaneengesloten gebied, een financiële analyse, de organisatiecultuur en de communicatie en participatie. Ondanks dat er veel onderwerpen zijn onderzocht en dit gedegen is gebeurd, betreft dit vooral een verkennend onderzoek dat de impact op hoofdlijnen aangeeft.

Op basis van deze impact-analyse vragen wij u of wij de volgende stap kunnen zetten binnen de voorbereidende fase. Voor sommige onderwerpen is de diepgang van de voorliggende onderzoeken goed genoeg; op andere onderwerpen zou meer verdieping nodig zijn. Bij de volgende stap hebben we volop de mogelijkheid om die onderwerpen nauwkeuriger en meer gedetailleerd uit te zoeken. Eventuele vragen die ontstaan naar aanleiding van dit onderzoek zouden niet de huidige besluitvorming hoeven te frustreren, maar zouden juist kunnen dienen om de volgende stap meer gedegen te onderzoeken en u in de positie zetten dit te volgen.

Besluiten andere gemeenten

Indien u besluit dat wij ons beschikbaar stellen als fusiepartner voor (een gedeelte van) de gemeente Wijdmeren, zegt dat niet dat wij ook de daadwerkelijke fusiepartner zullen zijn. De kans bestaat dat bijvoorbeeld de raad van de gemeente Hilversum de voorkeur uitspreekt om met de gehele gemeente Wijdmeren te fuseren, of dat bijvoorbeeld de raad van de gemeente Wijdmeren uiteindelijk niet de voorkeur geeft aan opsplitsing.

Pas op het moment dat alle drie de raden een voorkeur hebben uitgesproken, kunnen de drie colleges kijken of er binnen de kaders van die voorkeuren een gelijklopend scenario kan worden bepaald. In dat geval zal ons college de specifieke kenmerken van dit scenario vaststellen, dat vervolgens het vertrekpunt markeert voor het opstellen van het concept-herindelingsontwerp. Uiteraard zullen wij u hierover en over de bijbehorende planning nader informeren.

6. Duurzaamheid

Dit voorstel heeft geen directe gevolgen voor de smalle definitie van duurzaamheid. Ten aanzien van een brede definitie draagt dit voorstel bij aan duurzame bestuurskracht van onze gemeente en die van de regio.

7. Financiële onderbouwing

Bij een mogelijke, toekomstige fusie is uiteraard spraken van vergaande financiële gevolgen. De globale impact hiervan heeft u in de rapportages kunnen zien. Onderdeel van de vervolgstap is om de effecten gedetailleerd inzichtelijk te maken en eventuele keuzes aan u voor te leggen.

Het voorliggende besluit heeft ook financiële gevolgen. Als u besluit dat onze gemeente beschikbaar is als herindelingspartner en u ons opdracht geeft hiertoe een concept-herindelingsontwerp op te stellen, dan zullen er capaciteit en middelen beschikbaar voor moeten worden gesteld. De hoogte hiervan is afhankelijk van de aandachtspunten die u ons meegeeft, de verdiepende onderzoeken die wij moeten doen en het bijbehorende tijdschema. Een deel van deze kosten kunnen ook gedeeld worden met de beoogde herindelingspartner(s). Hier staan ook bijdragen van het Rijk en de provincie tegenover.

Wanneer wij samen met de beoogde herindelingspartner(s) op basis van het principebesluit een planning hebben opgesteld, kunnen wij ook inzicht geven in de verwachte kosten. Deze leggen wij u op de geëigende manier voor via de P&C-producten.

8. Communicatie en participatie

Bij de onderzoeksvraag is specifiek aandacht besteed aan communicatie en participatie. Op basis van de gesprekken die zijn gevoerd met de inwoners-/wijkplatforms, dorpsraden en ondernemersverenigingen en de vragenlijst die is uitgevraagd via '*Gooise Meren Spreekt*' hebben wij hier een genuanceerd beeld van gekregen. In algemene zin wordt de voorkeur uitgesproken voor digitale vragenlijsten en informatieve gesprekken en bijeenkomsten. De precieze uitkomsten staan uitgebreid vermeld en toegelicht in bijlage 7 '*Communicatie en participatie*'.

Op basis van dit beeld willen wij op het moment dat het concept-herindelingsontwerp gereed is en de consequenties inzichtelijk zijn, de inwoners met een uitgebreide, online vragenlijst *raadplegen* over de mogelijke herindeling. Op die manier kunnen wij u de uitkomsten daarvan meegeven voor uw besluitvorming. Voordat wij dit doen, gaan wij op basis van een voorstel met u in gesprek over de vragen die uw raad bij de inwoners wil voorleggen.

Ook in de tussentijd willen wij de inwoners al laten participeren. Afhankelijk van de aandachtspunten die wij bij beslispunt 4 meekrijgen en de punten die uit de andere gemeente(n) naar voren komen, willen wij in samenwerking met de wijkplatforms en ondernemingsverenigingen expertmeetings organiseren om ons te laten *adviseren*. Wij zullen aan de hand van de dan opgestelde planning informeren bij welke deelonderzoeken dit passend is.

Op het moment dat het lukt om een gelijkkluidend principebesluit te nemen met de andere herindelingspartner(s), zullen wij eerst u en daarna de inwoners hierover informeren. Daarbij zullen wij ook aangeven dat wij op een later moment voor de participatie bij hen terugkomen.

9. Uitvoering / tijdpad / evaluatie

Met het voorliggende besluit zetten wij een volgende stap, maar blijven daarbij in de voorbereidingsfase. Pas op het moment dat u een positief besluit neemt over het herinrichtingsontwerp wordt de voorbereidingsfase afgerond en start de wettelijke fase van de Arhi.

Nadat er door de betrokken gemeenten een eensluidend principebesluit is genomen, stellen wij een globale planning op en delen wij deze met u. Wij kunnen vervolgens aan de slag gaan met de verschillende aandachtspunten die u ons meegeeft om aan de hand daarvan een concept-herindelingsontwerp op te stellen.

In de tussentijd zullen wij waar mogelijk de aandachtspunten tussentijds aan u opleveren, waardoor u steeds in de positie blijft om regie te houden over de voortgang. Wij willen er daarmee voor zorgen dat u altijd de ruimte heeft om op basis van de voorhanden informatie de voorbereidingen te staken. Wij voorkomen op die manier dat we *'in een fusie gerommeld worden'*. Met het zetten van een volgende stap wordt daarmee dus geen onomkeerbaar besluit genomen. Het zetten van de volgende stap is echter ook niet geheel vrijblijvend. Hiermee geeft u wel de *intentie* aan om – als er geen onoverkomelijke belemmeringen blijken te zijn – te willen fuseren.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

drs. E.M. Voorhorst,
Gemeentesecretaris

drs. H.M.W. ter Heegde,
Burgemeester

Bijlage(n)

- *Onderzoeksresultaten scenario's fusie met Wijdmeren*
- 1. *Uitleg Arhi-proces*
- 2. *Impactanalyse BMC*
- 3. *Afstand bestuur*
- 4. *Geografische consequenties*
- 5. *Financiële analyse BMC*
- 6. *Organisatiecultuur*
- 7. *Communicatie en participatie*
- *Geografische overzichtskaart*

De Raad Gooise Meren

Gelezen het voorstel 'Beschikbaarheid als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdmeren.' met zaaknummer 818141 van het college van burgemeester en wethouders,

Besluit

1. op basis van de "*Onderzoeksresultaten scenario's fusie met Wijdmeren*" en de achterliggende rapportages zich beschikbaar te stellen als mogelijke fusiepartner voor de gemeente Wijdmeren, waarbij:
 - a. sprake is van een lichte samenvoeging;
 - b. afhankelijk van de toe te voegen kernen, maximaal 50% van de gemeente Wijdmeren wordt toegevoegd aan de gemeente Gooise Meren;
 - c. met de gemeente Hilversum en de provincie Noord-Holland verkend wordt hoe door middel van een grenscorrectie een geografisch aaneengesloten gemeente gecreëerd kan worden.
2. het college van Burgemeester en Wethouders op te dragen om binnen de kaders van dit raadsbesluit samen met Wijdmeren hiertoe een gelijkkluidend principebesluit te nemen;
3. Het college van Burgemeester en Wethouders op te dragen om samen met de gemeente Wijdmeren dit principebesluit binnen de voorbereidingsfase uit te werken naar een concept-herindelingsontwerp;
4. het college van Burgemeester en Wethouders op te dragen om gedurende het proces van het opstellen van het concept-herindelingsontwerp:
 - a. inzichtelijk te maken welke kernen specifiek aan Gooise Meren worden toegevoegd;
 - b. inzichtelijk te maken wat de financiële consequenties zijn voor het deel van de gemeente Wijdmeren dat in het ontwerp wordt toegevoegd aan de gemeente Gooise Meren van zowel de huidige meerjarenbegroting 2024-2027 van Wijdmeren als voor de opgaven na 2027 en op welke onderdelen hier in de toekomst nog inhoudelijke keuzes te maken zijn;
 - c. met de provincie Noord-Holland en het Rijk in overleg te treden over de mogelijkheden van (financiële) bijdragen en ondersteuning op basis van de effecten van dit herindelingsontwerp;
 - d. een aanvullend onderzoek uit te voeren waaruit duidelijk wordt hoe de regionale gemeenten aankijken tegen de ontwikkeling van de (regionale) bestuurskracht bij de voorliggende vier scenario's;
 - e. een aanpak op te stellen om de organisatiecultuur passend door te ontwikkelen voor de vernieuwde organisatie;
 - f. samen met de beoogd herindelingspartners een realistische planning op te stellen, die enerzijds rekening houdt met de gewenste snelheid van de gemeente Wijdmeren, maar waarbij kwaliteit en gedegenheid altijd voorgaat op snelheid;
 - g. inwoners in deze fase adequaat te betrekken, onder andere door het organiseren van 'expertmeetings' op enkele deelonderzoeken in samenwerking met de wijkplatforms en ondernemingsverenigingen op het niveau van advisering en met een uitgebreide, online vragenlijst op het concept-herindelingsontwerp op het niveau van raadpleging;

- h. de raad actief over de voortgang van dit ontwerp en de daarbij genoemde aandachtspunten op de hoogte te houden.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van de gemeente Gooise Meren,
gehouden op *(datum wordt ingevuld door de griffie)*

De griffier

De voorzitter

Mevrouw drs. M.G. Knibbe

drs. H.M.W. ter Heegde